

Равнодушни према слави и богатству

Тони Цаџи

Током четрдесет година британско школство било је изложено погубном низу „реформи” с циљем да се ублажи његово елитистичко наслеђе и институционализује „једнакост”

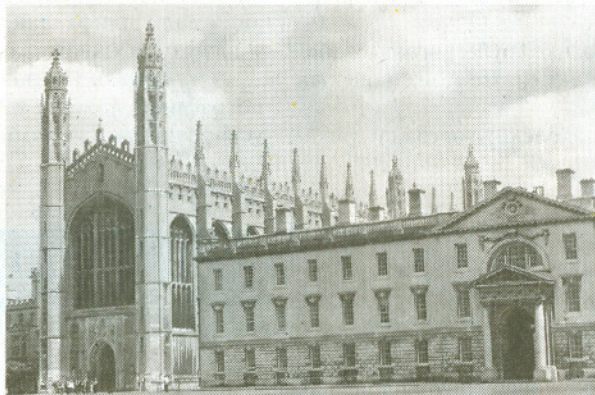
Настава на Кингс Колеџу у Кембриџу била је посебна работа. Већина мојих ментора – Џон Солтмарш, Кристофер Морис и Артур Хиберт – живели су у сенци, мало су објављивали и за њих су знале само генерације студената Кингса. Захваљујући њима, стекао сам не само патину интелектуалног самопоуздања већ и трајно поштовање према наставницима који су равнодушни према слави и богатству и било којим другим интересима изван професорске фотеље.

Никад нас нису подучавали тако као да је главни циљ положити Трипос – завршне испите на Кембриџу. Моји професори били су узвишено незаинтересовани за било какве јавне приредбе. Не кажем да им је било свеједно какви ће бити резултати испита; просто су узимали здраво за готово да ћемо их положити захваљујући својим природним талентима. Данас је тешко замислити такве људе, ако ни због чега другог а оно зато што би колеџ трпео финансијске последице с обзиром на Оцењивање истраживачког рада, којим британска влада процењује „академски учинак” и с тим у складу расподељује буџет.

Можда нисам најпозванији да судим о шездесетим годинама на Кингсу. Тако сам радио докторат и предавао шест година пре него што сам отперјао на Беркли 1978: потоњи догађаји бацају косу сенку на моја сећања. Кингс Ноела Анана – декана од 1956. до 1966. – повукао се пред Кингсом Едмунда Лича (1966–1979), антрополога Ле-

ви-Стросове школе који је стекао међународну славу. Природно самопоуздање Ананове генерације замењено је извесном ироничном дистанцом: никад се није истински осећао да декан Лич дубоко мари за колеџ као расадник свега што је било најбоље у едвардијанском либералном отпадништву или да у то макар прећутно верује. За њега је то био само још један мит зрео за раскринкавање.

Али, оно што Лич јесте представљао – више него Анан и извесно више него интелектуално неистакнути Џон Шеферд – била је чиста бистрина: та црта

Кингс Колеџ у Кембриџу

је постала још упадљивија када је Лича заменио неупоредиви Бернард Вилијамс. Неко време сам, као врло млад члан Изборног наставног већа, имао прилику да обављам своју функцију поред Вилијамса, Џона Дана, Сиднија Бренера – добитника Нобелове награде за медицину, сер Франка Кермоуда, Џефрија Лојда – историчара античке науке, и сер Мартина Риса – краљевског астронома. Никад ме није напу-

стило осећање да је баш то права ученост: ум, ширина и надасве – као што је у другом контексту рекао Форстер – способност повезивања.

Мада то нисам благовремено схватио, највише дугујем Дану, тада младом доценту на колеџу, а данас угледном професору у пензији. Управо је Џон – током једног разговора о политичкој мисли Џона Лока – пробио дебели оклоп мог младићког марксизма и први ме упознао са изазовима интелектуалне историје. Применио је једноставну тактику: моју аргументацију је врло пажљиво слушао и примао са изванредном озбиљношћу, без предубеђења, а затим је све сасекао благо и одлучно, на начин који сам у исти мах морао и да прихватим и да поштујем.

То је подучавање, оно је у исти мах и својеврстан либерализам: онај који је спреман да добронамерно расправља с друкчијим – или просто погрешним – мишљењима у широком политичком спектру. Таква толерантна политичка ширина ни у којем случају није била ограничена на Кингс. Али, док сам слушао пријатеље и вршњаке који су

описивали своја искуства на другим местима, понекад сам се питао. Изгледало ми је да су предавачи у другим установама често недовољно заинтересовани или заузети или просто опседнути својим професионалним радом попут оних на најмање занимљивим америчким катедрама.

Тога на Кингсу данас има више него раније. Мислим да је наша генерација и у томе, као и у много чему дру-

гом, имала среће: добили смо најбоље „састојке” оба света. Унапређени по заслуги у класу и културу која је била на заласку, доживели смо Оксбриџ нетом пре његовог пада – за који је, признајем, моја генерација, након што је освојила моћ и положаје, била увелико одговорна.

Током четрдесет година британско школство било је изложено погубном низу „реформи” с циљем да се ублажи његово елитистичко наслеђе и институционализује „једнакост”. Пуштошење које су оне изазвале у високом школству сажето је исказао Ентони Графтон у једном свом чланку, али штета је била највећа на средњошколском нивоу. Решени да униште селективне државне школе, које су мојој генерацији омогућиле првокласно бесплатно школовање, политичари су државном сектору потурили систем принудне силазне једнообразности.

Резултат се могао предвидети на самом почетку: бујање приватних селективних школа – такозваних „јавних школа”. Очајни родитељи плаћали су високе школарине да би поштедели своју децу нефункционалних јавних установа; универзитети су се нашли под снажним притиском да примају недовољно квалификоване кандидате који су се школовали о трошку државе и снизили су уписне стандарде; свака нова влада уводила је реформе у жељи да поправи неуспеле „иницијативе” претходне.

Наставиће се

Књигу Тонија Цаџа „Колиба сећања” у издању предузећа „Yes-Pro” можете купити у књижарима или поручити: тел. 011/391-08-04, e-mail: office@yes-pro.com